

Verktygen som tar oss ur krisen

Illustration: Mohammed Hassan.

Den nya boken *The Entrepreneurial Society – A Reform Strategy for Italy, Germany and the UK ger unika verktyg för att lösa Europas innovationskris, verktyg som är än mer viktiga efter coronakrisen. Mikael Stenkula, IFN, är en av författarna.*

– Boken är unik så till vida att den baseras på ett europeiskt tvärvetenskapligt forskningsprojekt (FIRES) där man analyserat entreprenörskap och entreprenörskapspolitik ur ett brett perspektiv och ur många olika aspekter. Slutsatserna bygger på både historiska, ekonomiska och legala förhållanden och kombinerar data och metodanalys från flera olika discipliner, säger Mikael Stenkula.

Boken är en uppföljning på *The Entrepreneurial Society – A Reform Strategy for the European Union* där IFN-forskarna Niklas Elert och Magnus Henrekson tillsammans med Mark Sanders, Utrecht University, tagit fram en plan för hur man kan stimulera entreprenörskap i Europa. För fem år sedan påbörjades projektet FIRES som skulle göra EU mer innovationsrikt och konkurrenskraftigt. I projektet samlades forskare från nio institutioner i nio länder för att tillsammans ta fram forskning kring vad som krävs för att EU inte ska halka efter gällande entreprenörskap och innovationskraft. I den nya boken, som

avslutar projektet, applicerar forskarna analysmetoden på tre länder som representerar olika typer av europeiska ekonomier: Storbritannien, Tyskland och Italien.

EU är inte homogent, varje land är unikt med sin egen historia, kultur och traditioner vilket resulterat i att alla europeiska länder har utvecklat sina egna unika institutionella ramverk som är anpassade just för det egna landet, berättar Mikael Stenkula. Det finns ingen quick fix som passar alla.

– Att generellt lyfta fram en viss framgångsfaktor är svårt. Vi identifierar de vi bedömer vara de viktigaste flaskhalarna i de olika ekonomierna som behöver åtgärdas, men samtidigt ska man vara klar över att alla faktorer hänger ihop på ett eller annat sätt, säger Mikael Stenkula och tillägger att det finns grundläggande förutsättningar som måste vara på plats, som exempelvis grundläggande fri- och rättigheter i kombination med ett fungerande och opartiskt politiskt och juridiskt system.

När FIRES-projektet påbörjades 2015, var stämningen i Europa dyster. Vi var påverkade av finanskrisen och mörka moln tornade upp sig vid horisonten. Idag står vi mitt i coronakrisen. Hur påverkar den entreprenörskapet och innovationsklimatet i Europa på kort och på lång sikt, tror du?

– På kort sikt innebär de restriktioner som politiker och myndigheter infört att man medvetet skadeskjuter en stor del av näringslivet och flera branscher har bokstavligen tvärnitat. Många små- och medelstora företag går en dyster framtid till mötes och vi ser nu bara början av den kommande kris som kan vänta runt hörnet i de prognoser om kraftigt stigande arbetslöshet och fallande BNP som media rapporterar om, säger Mikael Stenkula.

Han lägger till att de makroekonomiska åtgärder som man brukar ta till för att stimulera ekonomin i liknande situationer är tveeggade.

– Det finns ju en anledning till att vissa branscher helt tappat sitt kundunderlag med tillhörande efterfrågan och denna nedgång ska inte upprätthållas med stimulanser.

Vad behöver göras istället?

– Det behövs tillfälliga understöd till de företag vars verksamheter drabbas så att allt det arbete som många kämpande entreprenörer har lagt ner i sina företag inte ska gå till spillo över en natt på grund av en viruspandemi som är bortom deras kontroll, säger Mikael Stenkula.

Men coronakrisen skapar också nya möjligheter för ett kreativt entreprenörskap och innovationer, anser Mikael Stenkula. Affärsverksamheter som tidigare byggt på social interaktion skulle kanske kunna förändras och utvecklas och behovet av social distansering öppnar upp för nya typer av affärsmöjligheter. Samtidigt finns det branscher som ser ett uppsving. Det handlar till exempel om den digitala sektorn, något som Mikael Stenkula själv märker i sitt arbete där han numera undervisar universitetsstudenter digitalt.

Du pratar om kortsiktiga åtgärder för att mildra de ekonomiska effekterna av coronakrisen. Vad behöver göras på lång sikt?

– Frågan är hur ekonomin kommer att se ut post-corona. Kommer vi att återgå till en ekonomi som ser ut såsom den

gjorde innan pandemin eller kommer våra levnads- och konsumtionsmönster ändras påtagligt? Det senare kommer att kräva en ändrad struktur och uppbyggnad av näringsliv och företag. Oavsett vad, kommer en återuppbyggnad av allt som nu slås ut, eller en omfattande förnyelse av näringslivets utbud, att kräva entreprenöriell vilja och kompetens.

Är era modeller mer relevanta i dag?

– När vi började detta EU-projekt såg världen helt annorlunda ut. Storbritannien var fortfarande kvar i EU och något coronavirus hade gemene man aldrig hört talas om. Vår bok skrevs i en helt annan kontext och hade inte sin grund i en pandemikris som sökte lösningar. Men med det sagt så är behovet av entreprenörskap och framgångsrika innovationer avgörande för att en ekonomi ska kunna utvecklas och förnyas. Oavsett hur många länder som är med i EU och oavsett om vi lever under en pandemi eller inte, säger Mikael Stenkula och avslutar:– Jag skulle nästan kunna säga att behovet av entreprenörskap, om möjligt, är ännu större efter att denna pandemikris är över. De europeiska ekonomierna och näringslivet kommer att vara i starkt behov av att byggas upp och förnyas igen. Vår bok ger en bra grund för hur man kan försöka anpassa en framgångsrik entreprenörskapspolitik efter varje lands unika förutsättningar.

The Entrepreneurial Society – A Reform Strategy for Italy, Germany and the UK finns att ladda ner på www.ifn.se

The Entrepreneurial Society – A Reform Strategy for the European Union finns att ladda ner på www.ifn.se

Mikael Stenkula är docent i nationalekonomi och forskare på IFN. Han undervisar också i makroekonomi vid Handelshögskolan i Stockholm (Center for Retailing) samt är affilierad forskare vid Södertörns högskola. På IFN forskar han bland annat om skattesystem och hur dessa påverkar företagande och entreprenörskap.

Foto: Karl Gabor

Ny bok: Företags riskhantering på valutamarknader

Företag som är verksamma i den globala ekonomin påverkas av fluktuationer på valutamarknaderna. Lars Oxelheim, affilierad till IFN, är en av författarna till den nya boken *Corporate Foreign Exchange Risk Management* som går igenom hur företag kan mäta och hantera sina risker.

Boken kombinerar akademisk forskning på området med praktiska råd. Författartrion Lars Oxelheim, Håkan Jankensgård och Alf Alvinussen presenterar bland annat en riskhanteringsstrategi som kan användas i stora som små företag.

– Boken kommer lägligt med tanke på den turbulens vi nu bevittnar i världsekonomin med dramatiska svängningar i växelkurser. Baserat på vår forskning, kombinerat med den erfarenhet som en av oss besitter, i egenskap av riskansvarig under decennier i ett av Nordens största företag, ger vi som avslutning på varje kapitel handfasta råd om hur företag bör förhålla sig till svängningar i växelkurser – hur de bör mätas, tolkas och hanteras, säger Lars Oxelheim.

Boken vänder sig till chefer inom näringslivet, analytiker och studenter och är utgiven av John Wiley & Sons.

IFN:s forskning presenteras först i ett working paper. Nästa steg är publicering i vetenskapliga tidskrifter som är peer reviewed. Här är några av de artiklar som nyligen accepterats för publicering.

Dan Johansson, **Mikael Stenkula** och **Niklas Wykman**, "The Taxation of Industrial Foundations in Sweden (1862–2018)", *Nordic Tax Journal*.

Denna uppsats undersöker hur beskattningen av allmännyttiga stiftelser har utvecklats över tid. Denna typ av stiftelser är skattemässigt gynnade. Om man tar hänsyn till kravet som dessa stiftelser har på att ge bort lejonparten av utdelningsinkomsterna till välgörande ändamål framstår dock inte denna ägandeform som lika fördelaktig.

Martin Falk och **Roger Svensson**, "Evaluation Criteria Versus Firm Characteristics as Determinants of Public R&D Funding", *Science and Public Policy*.

Offentliga aktörer delfinansierar ofta FoU-projekt i näringslivet i syfte att höja välståndet genom spridningseffekter, s.k. kunskapsspillovers. Författarna finner att projektspecifika faktorer är viktigare än företagspecifika då staten utvärderar FoU-ansökningar. Speciellt radikala och nya FoU-projekt har större sannolikhet att få finansiering.

Carl Davidson, **Fredrik Heyman**, Steven Matusz, **Fredrik Sjöholm** och Susan Chun Zhu, "Globalization, the Jobs Ladder and Economic Mobility", *European Economic Review*.

Författarna utvecklar en teoretisk modell där företag skiljer sig åt avseende anställdas produktivitet och färdigheter och undersöker hur globalisering påverkar lönefördelningen och karriärvägar för arbetstagare när de byter jobb. Vår analys visar att ökad globalisering underlättar rörlighet och anställdas karriärmöjligheter.

Pär Holmberg och **Mahir Sarfati**, "Stimulation and Evaluation of Zonal Electricity Market Designs", *Electric Power Systems Research*.

Europas elmarknader tillämpar zonprissättning. Som en följd av detta sätts priset på ett vis på spotmarknaden och på ett annat vis när elen levereras. Strategiska aktörer kan utnyttja denna prisskillnad, vilket leder till övervinster och minskad välfärd. I denna uppsats introducerar författarna en ny elmarknadsdesign som minskar dessa problem.

Niklas Elert, Karolin Sjö och Karl Wennberg, "When Less is More: Why Limited Entrepreneurship Education May Result in Better Entrepreneurial Outcomes", *International Review of Entrepreneurship*.

Vi undersöker effekterna av en offentlig satsning för att främja svenska universitetsstudenters entreprenörskap med hjälp av utbildning i entreprenörskap. Särskilt för kvinnliga deltagare tycks korta, skraddarsydda utbildningsinsatser ha större effekt på nyföretagande och inkomst från företagande än mer omfattande insatser.

Johan Wennström och **Özge Öner**, "Political Hedgehogs: The Geographical Sorting of Refugees in Sweden", *Statsvetenskaplig tidskrift*.

Sedan 2010 har det svenska flyktingmottagandet uppnått historiskt oöverträffade nivåer. Denna studie finner att de nyanlända framför allt placerades i mindre kommuner präglade av befolkningsminskning och hög arbetslöshet där förutsättningarna för en fungerande integration är som sämst.

Debatt & politik i urval

Dagens medverkande:

Malin Gardberg, Ph.D, forskare vid IFN, Foto: Karl Gabor

Lars Persson, professor och vice vd IFN, Foto: Karl Gabor

Irene Ek, Ph.D, Senior Digitalisation Analyst Tillväxtanalys och vice ordförande i OECD:s

arbetsgrupp för analyser av den digitala ekonomin, Foto: Tillväxtanalys

Aza Zetterberg, förbundsdirektör IT- och Telekomföretagen, Foto: Daniel Roos

5 maj | IFN:s policywebbinarium *Digitaliseringens påverkan på näringsliv och arbetsmarknad*

Det behövs mer satsningar på utbildning och insatser riktade mot unga, växande företag för att Sverige inte ska halka efter. Digitaliseringen har bidragit till att skapa produktiva och internationellt konkurrenskraftiga svenska företag. Det visar IFN:s forskning som presenterades på policywebbinariet Digitaliseringens påverkan på näringsliv och arbetsmarknad under tisdagen. Forskningsresultaten visar också att det är stora regionala skillnader gällande hur långt digitaliseringen har kommit i Sverige.

Lars Persson och **Malin Gardberg**, IFN, presenterade forskningsresultat och i panelen deltog **Irene Ek**, Tillväxtanalys och digitaliseringspolitisk analytiker vid OECD i Paris och programledare på IKT-avdelningen på Vinnova, samt **Åsa Zetterberg**, förbundsdirektör IT&Telekomföretagen och tidigare regeringens Chief Digital Officer. Webbinariet finns på IFN:s hemsida och YouTube-kanal.

Foto: IFN och Karl Gabor

13 maj | Lars Calmfors medverkade i Omstartskommissionens första webinarium
Åsa Hansson, Lunds universitet och affilierad till IFN, och Lars Calmfors, IFN och professor emeritus vid Stockholms universitet, är två av medlemmarna i Stockholms Handelskammars Omstartskommission som ska ta fram rapporter och analyser av hur Sverige ska återhämta sig efter coronakrisen. Lars Calmfors medverkade på Omstartskommissionens första webinarium som ägde rum den 13e maj. Kommissionen kommer att överlämna sina analyser och slutsatser till regering och riksdag i augusti i samband med att budgetarbetet startar. Arbetet leds av Klas Eklund, seniorekonom på Mannheimer Swartling.

Forskning och expertis gör avtryck i samhället

På Valborgsmässoafton aviserade regeringen ett utökat stödpaket för att rädda företagen från konkurs som en följd av coronapandemin. Extra glädjande är det att åtgärderna till stor del var sådana som presenterats av IFN:s Magnus Henrekson i ett tidigt skede av krisen i debattartiklar och i ett IFN Policy Paper. Det handlade bland annat om stöd till företagen och hur staten kan fungera som ett försäkringsbolag.

Den så kallade tredje uppgiften, att forskare tillgängliggör sina forskningsresultat för allmänheten, har alltid varit en viktig del av IFN:s verksamhet. Under coronakrisen har flera av IFN:s forskare skrivit debattartiklar, analyser och blivit intervjuade i media.

Roger Svenssons innovativa förslag om att införa en tillfällig valuta för att ge konsumtionen en skjuts, har presenterats både inom ramen för Entreprenörskapsforums serie Idéer för ekonomisk återhämtning efter pandemin och som debattartikel i Expressen.

Andreas Bergh, IFN och Lunds universitet har skrivit krönikor i både *Dagens Nyheter* och *Arbetsmarknadsnytt* och en debattartikel tillsammans med Henrik Jordahl som publicerats i *Jönköpings-Posten* om coronakrisens effekter på ekonomin. Lars Calmfors har skrivit flera krönikor på *Dagens Nyheter*s ledarsida i ämnet samt intervjuats av media.

Fredrik Sjöholm, affilierad till IFN, verksam vid Lunds universitet, har skrivit en debattartikel om hur coronakrisen påverkar globaliseringen. Flera andra IFN-forskare och forskare som är affilierade till IFN har också uttalat sig i debatten. Exempelvis har Ola Andersson, affilierad till IFN, och verksam vid Uppsala universitet och hans medförfattare intervjuats om sin studie som visar att svenskar är mer bekymrade för de ekonomiska effekterna av coronakrisen än för sjukdomen.

Nytt om namn

Foto: Karl Gabor

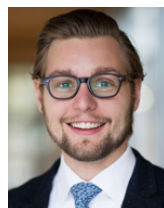
Magnus Henrekson har efter 15 års ledning av IFN beslutat att lämna sin vd-tjänst, i enlighet med förutsättningarna i hans anställningsavtal som gör det möjligt för honom att gå i pension 2020. Det har varit 15 fantastiska och stimulerande år som vd för IFN. Jag ser nu fram emot att på heltid kunna ägna mig åt forskning och samhällsdebatt, säger Magnus Henrekson.

– Magnus har stått för ett visionärt, produktivt och synligt ledarskap under sin utomordentliga ledning av IFN. Han har personligen i hög grad medverkat till IFN:s starka roll och ställning i samhällsdebatten, säger IFN:s styrelseordförande Staffan Bohman. IFN:s styrelse har nu påbörjat arbetet med att rekrytera Magnus efterträdare och ett chefskifte bedöms kunna ske i slutet av 2020.

Foto: Mikael Wallerstedt

Paula Roth är sedan 1 maj affilierad till IFN. Hon är f.n. doktorand i nationalekonomi vid Uppsala universitet och disputerar den 29 maj med Daniel Waldenström, IFN, som handledare, varefter hon blir postdoktor på IFN under nästa läsår. Paula har en masterexamen i nationalekonomi från Handelshögskolan i Stockholm. Paula har tidigare varit gästdoktorand vid New York University och sekreterare för en offentlig utredning om överskuldssättning (SOU 2013:78). Hon kommer att tillhöra forskningsprogrammet Entreprenörskapets ekonomi.

Alexander Montag är ny affilierad doktorand knuten till forskningsprogrammet Globaliseringen och företagen på IFN. Han är doktorand i finansiell ekonomi vid University of Oxford. Han har en MPhil i finansiell ekonomi och en master i finansiell ekonomi från University of Cambridge samt en BSc i International Business från Maastricht University. Alexander har genomgått en tvåårig lärlingsutbildning för en tjänst vid Deutsche Bank i Hamburg, Tyskland.

Nyhetsbrev:

Nyheter från IFN utkommer sju gånger per år. Dessutom publiceras *News from IFN* två gånger årligen.

Nyhetsbrev